

#318 • JULI/AUGUSTI 2024 • ÄRGÅNG 29 • PRIS: 80 KRONOR • SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

SITUATION

S T H L M

Love Olzon

NY MUSIK EFTER ÅTTA ÅRS TYSTNAD

Konst och vatten

DET FINNS 113 PORLANDE FONTÄNER I STAN

@readthestreets

LEE SPÅNGBERG HAR GJORT INSTAGRAM-KONTOT OM STOCKHOLM TILL SIN GREJ.

GATUPLANET SID 38 →

**Förändringar
inom stadens
sprututbyten**

SOMMARSPECIAL

GATUMODE

Kläder, hår och accessoarer – färger, stil och attityd.
Nio av Situation Sthlms säljare visar upp sitt gatumode.
Bland andra **Johan Löfgren**, som nyligen färgat håret.

Jättegamla målningar eller *nybakade bullar?*

Upptäck sommarkyrkan.
Ladda ner appen **Kyrkguiden**.

INNEHÅLL

#318
juli/augusti 2024

9. Sommarpratare

Fem unga från Maskrosbarn berättar om sin verklighet.

14. Lee Spångberg

Att berätta om Stockholm på Instagram har blivit hans grej.

20. Gatumode

Nio av Situation Sthlms säljare berättar om kläder, accessoarer, hårfärg, stil och attityd.

38. Gatuplanet

Det sker betydande förändringar inom Stockholms sprututbyten.

44. Love Olzon

Ägs av sina minnen. Ny musik efter åtta år. Skiva i höst.

ALLTID I SITUATION STHLM

6. Min Plats
11. Situation Waldersten
17. Krönika
47. Korsord
48. Dåtid Sthlm

32. Konst och vatten

Det porlar från 113 fontäner i stan. Som saknar badförbud. Fontänerna berättar en Stockholms historia från 1690, från Kungsträdgården via Tors fiske till Rinkeby torg.

HAMMARBY
FOTBOLL

HAMMARBY - GÖTEBORG!

BILJETTER PÅ HAMMARBYFOTBOLL.SE

BAJEN LIRAR!

HAMMARBY-IFK GÖTEBORG
15/7 TELE2 ARENA KL. 19.00

ULF STOLT, CHEFREDAKTÖR

Gatumode, fontäner och badplatser

Jag minns en gammal Situation Sthlm säljare – Rolle, han är död sedan länge – som kom in på dåvarande redaktionen på Roslagsgatan. Det var några dagar före midsommar och han och några andra säljare började snacka om midsomrar de upplevt som barn, om gamla minnen, om ett och annat bus, när Rolle efter en stund reste sig upp och sa: ”Ja, va fan... nu sover man med sju sorters gatsten under kudden”.

De skrattade.

Han köpte sig en bunt tidningar och gick ut. Rolle brukade bära slokhatt ibland. Och afghanpäls en vinter. Var alltid noga med sitt yttre, hade en egen stil.

Idet här numret snackar vi mode och stil med nio av Situation Sthlms säljare. Om accessoarer och hårfärg, material, färgval och smak, om kläder, stil och attityd som levtt kvar under alla år på gatan. Det kan vara second hand-köp, fynd i grovsoprum eller plagg de plockat hos någon välgörenhetsorganisation och sedan sytt om.

Gemensamt är att de alla har hittat sin stil. På sitt sätt. Läs det unika modereportaget från gatan på sidan 20.

KONST OCH VATTEN. Porlande ljud. Det finns 113 fontäner i Stockholm, den första fontänen – då kallad springbrunn – byggdes i Kungsträdgården på 1690-talet. Många av torgen i ABC-områdena som byggdes efter andra världskriget smyckades med en fontän. Läs om fontänerna i stan, från Tors fiske till fontänen på Rinkeby torg, på sidan 32.

Med instagramkontot readthestreets har Lee Spångberg fått över trettio tusen följare, som tar del av hans morgontidiga, personliga rapporter från Stockholm då och nu.

Efter åtta års tystnad är Love Olzon tillbaka med ny musik. Låten ”Mina minnen äger mig” är ett första smakprov från skivan med samma namn som kommer i höst.

Det finns alternativa sommarprat. Som det Maskrosbarnsänder. Fem barn och unga berättar om sin verklighet med svåra hemförhållanden. Som inte blir lättare på sommaren.

Som sagt – stan är full av vatten. Därför går det att bada lite överallt, både i innerstan och utanför. Vi tipsar om några badställen, både kända och mindre kända.

Trevligsommar.

Omslag:
Anneli Hildonen

SITUATION STHLM REDAKTIONEN **Chefredaktör och ansvarig utgivare** Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-545 953 90 **Reporter** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se **Art Director** Johan Olsson **Fotografer och illustratörer** Anneli Hildonen, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se **Räckvidd** 104 000 läsare (Orvesto konsument helår 2023) **Upplaga** 15 900 ex/mån (TS helår 2023) **ISSN**: 1400 - 4437 **LEDNING OCH ADMINISTRATION VD** Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-545 953 87 **Adress** Torkel Knutssonsgatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-545 953 81 **Organisationsnummer** 55 66 49-1071 **Bankgiro** 5774 -9327 **SOCIAL VERKSAMHET Verksamhetschef, sociala verksamheten** Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-545 953 88 **Samordnare** Ingemari Olofsson, ingemari@situationsthlm.se, 08-545 953 81, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-545 953 81 **Telefonnummer distribution** 08-545 953 81 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8-15.15, lördagar 10-14.15. **Organisationsnummer** 80 2411-14 97 **Bankgiro** 5357- 3259 **Gåvokonto Bg** 431-2252 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-545 953 94, Axel Schéle, axel.schele@mediakraft.se, 070-727 41 09 **Privatprenumerat** 11 nummer kostar 880 kronor **E-post** situationsthlm@flowinfo.se **Tryck** V-TAB Vimmerby 2020 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

FAKTA HEMLÖSHET

27 383 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor i långsiktiga bostadslösningar via Socialtjänsten och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

6 605

hemlösa personer vistas i Stockholm enligt den senaste mätningen och av dessa lever 1 261 i akut hemlöshet.

Mätningen gjordes under en vecka i april 2023 och enligt Socialstyrelsen ska antalet ses som ett absolut minimum.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidnings-säljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skriververkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Över 90 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

MIN PLATS

En tidningssäljare berättar om sin favoritplats i stan

”Den här gatan har nån slags utstrålning”

Situation Sthlms säljare **Henrik Landvik** gillar att det är liv men lugnt på Swedenborgsgatan. Här går han flera varv om dagen.

Jag går runt när jag säljer tidningar, blir så rastlös av att stå stilla. Jag brukar gå ner till Södra station och sen ta andra sidan tillbaka till Mariatorget. Så cirklar jag – det blir många varv på en dag. Jag känner till varenda sten och det blir lite meditativt.

Den här gatan har nån slags utstrålning. Det finns ett folkliv, men folk går lugnare här. På Götgatsbacken är det en helt annan värld. Folk är väldigt ”på väg”.

Det är en fin gata, som en allé, och mer eller mindre bilfri. På sommaren har de ibland små konserter här och det är lätt att få kontakt med människor. Jag tycker att det är kul att jobba. De bästa säljtillfällena är när jag kan prata lite mer med folk.

Jag har ingen annan koppling hit egentligen. Under stora delar av mitt liv bodde jag inte i Stockholm. Jag var en svår tonåring som var med i gäng, söp och slogs, vandaliserade och gjorde inbrott. När jag var 15 år satte min pappa mig i en skola i Schweiz. Jag har senare arbetat, fått barn och levt i Schweiz i totalt 28 år. Sen när missbruket blev värre åkte jag till Stockholm för att avgifta mig. Men jag fastnade ganska fort i beroendet igen. I dag hämtar jag medicin här borta vid ”Maria”, det är en krycka. Men nåt inom mig vill få känna hur det är att vara helt opåverkad av nånting.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO: **ANNELI HILDONEN**

MITT JOBB

Om yrken och
arbete i stan

SOFIA PERSSON
BÅTSKROTEN PÅ MUSKÖ

”I år har vi skrotat 74 båtar i Stockholm”

Jag får höra många historier om härliga semestrar med båten och hur länge den funnits i familjen. Hittills i år har vi skrotat 74 båtar i Stockholm.

– Jag tar emot ett skrotningsformulär från kunderna om båtens material, längd, bredd, vikt, var den finns och orsaken till skrotning. Det kan vara att de är gamla, tippat i en storm på land, har sprickor eller är målade med bottenfärgen TBT som är förbjuden och måste skrapas bort.

– Det är många roddbåtar, en hel del segelbåtar från sjuttioalet och så äldre träbåtar. Snittvikten på båtarna vi skrotar är 1,4 ton.

– Innan skrotning sanerar vi båten och tömmer den på bland annat drivmedel, olja, batterier, brandsläckare och nödraketer.

– Vi skrotar inte båtarna själva här på Muskö, i Stockholm kör vi dem till en anläggning i Huddinge. Innan tar vi tillvara reservdelar och lägger in i vår databas – som master, vinschar, lanternor, ankare, kromade pollare och båtinredning från sextio-, sjuttio- och åttio-talet.

– Jag har alltid med min verktygslåda med skruvmejsel och skruvdragare med olika bits, vaxersax och pumpar för att ta ut drivmedel och olja.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

995

förstaklassare i kommunala grundskolorna i Botkyrka får Martin Widmarks bok *Träna med prästen* som bokgåva inför sommaren. Som en del av kommunens strävan att alla förstaklassare ska börja läsa böcker.

Ett dygns fotomaraton i stan

TÄVLING Stockholm Fotomaraton pågår 17-18 augusti med start vid Stadshuset.

I över 10 år har tävlingen samlat fotointresserade personer. Årets tävling kommer att vara 24 timmar lång, men det

går även att anmäla sig till 8-timmarsklassen.

När startskottet går får deltagarna temakort med fyra teman att fotografera utifrån med sin digitalkamera

eller mobil. Var fjärde timme möts deltagarna

vid en check-point och får nya teman för de kommande timmarna.

Efter mål-gången laddas en

bild per tema in och en jury utser så småningom vinnarna. Vid prisutdelningen i höst ställs alla tävlingsbilder ut och under hösten kan även flera utställningar dyka upp i stan med de bästa bilderna.

MARIA HAGSTRÖM

PRESSBILD

Bilden är framtagen med hjälp av AI för att barnen ska kunna berätta om sina liv utan att få negativa konsekvenser från sin omgivning.

HALLÅ DÄR

Daniel Fritzdorf, grundare av streetfoodfestivalen. I år parkerar ett åttiotal foodtrucks vid Norra Hammarbyhamnen 26-27 juli.

Streetfoodfestivalen är på en ny plats i år?

– Ja, i år kommer vi va i norra Hammarbyhamnen, längs kajen vid vattnet. Och sen har vi ett tillståndsområde i Anna Lindhs park, där har vi ett barområde där man också kan ha picknick och sitta ner på gräsmattan och så, lite stolar och bord, en DJ som spelar.

– Det som är sympatiskt med streetfood är att det är bra råvaror, det serveras a la minut och det är bra prissatt. Demokratiskt, det finns nåt för alla.

Kan man se några foodtruck-trender?

– Det man kan se är väl en förändring i själva truckarna, som har gått ifrån att stå vid fasta platser i staden där de har sina kunder, till att mer synas på evenemang och festivaler.

– Matutbudet är ju lite trendkänsligt. Det som funkade är ju gjort liksom. Förra året var Langos lite tillbaka, och arepas, majsbröd. Det är alltid nånting nytt som händer matmässigt. Det är oerhört mångkulturellt. Det är många olika nationaliteter som jobbar med sina kulturrätter.

Vad är det för mat som går bäst i Stockholm?

– Hamburgare. Och hantverkskorv. Den längsta kön för två år sedan i Stockholm var till grillad hantverkskorv.

ULF STOLT

PRIVAT

ALTERNATIVT SOMMARPRAT

I sommar presenterar Maskrosbarn alternativa sommarvärdar. Fem barn och unga berättar om sin verklighet med svåra hemförhållanden.

DOKUMENTÄR I stället för kända namn med gripande berättelser och lyckliga slut ger barnrättsorganisationen Maskrosbarn fem barn och unga ordet i sommar. Det är berättelser från deras verklighet. Och som Maskrosbarn beskriver det: "Berättelser som vi alla kan vara en del att skriva slutet på".

Sommarpratarna är mellan 17 och 21 år. Det är bland annat Sanni som berättar om hur mam-

man under uppväxten utsatte henne för psykisk misshandel. Samtidigt som omvärlden tyckte att problemet var den missbrukande pappan. "Trots att han var den enda som gav mig kärlek och uppmuntran. Mot alla odds kämpade jag mig igenom skolan, men när jag skulle ta studenten fanns det ingen vuxen släkting som ville fira mig."

Det finns också berättelser om en frånvarande pappa och att drivas av ständig prestationsångest, om att hamna i stridslinjen mellan sina föräldrar och rättsliga tvister, om en manipulativ mamma som blir mer trodd

av socialtjänsten än barnet och pappan, och att behöva vara den vuxna fast man är ett barn.

– Vi hoppas att de alternativa sommarvärdarna ska få utrymme, att diskussioner förs vidare och att ett engagemang föds i frågor kring barns rättigheter och mående. Det behövs. På så vis kan tabun brytas, barns röster ges större vikt, fler barn våga söka stöd och fler vuxna våga fråga och agera när de tror att barn far illa, säger Linn Englund, sakkunnig på Maskrosbarn.

MARIA HAGSTRÖM

Maskrosbarns Sommarprat finns på Storytel.

”Sommaren bjuder in till både motion och annan meningsfull fritid och det är givetvis bra att vara aktiv, men man ska inte överskatta sin förmåga.”

Ulrik Lidwall, Försäkringskassan. Under sommaren ökar antalet fysiska skador markant på grund av ökningen av aktivt uteliv. 35 % av alla skador sker under sommarmånaderna.

SHUTTERSTOCK

Var försiktig när du kliver i och dyk aldrig på okänt vatten.

PLATSER I STAN ATT BADA PÅ

Stan är full av vatten. Som man kan bada i. Här kommer tips på både nära badplatser och de som är lite krångligare att ta sig till. Men värda besväret.

BAD En av de många unika sakerna med Stockholm är att det finns vatten överallt i stan – vilket gör att det går att bada på flera ställen i centrala stan, och nå många badplatser med buss eller tunnelbana eller någon av kollektivtrafikens båtlinjer.

Nedan följer en snabb guide till några av dem, samt till några av de kanske inte lika centrala och tillgängliga badplatserna i

Stockholm. Men som är värda ansträngningen att ta sig dit.

– Trouville, Sandhamn.

På öns södra sida ligger den här långa stranden med vit sand. Det tar cirka 20 minuter att gå till stranden från bryggan i Sandhamn. Båt till Sandhamn avgår från Strömkajen dagligen under sommaren.

– Kvarnsjön. Gustavsberg.

Ungefär en kvarts promenad från konsthallen och porslinsmuseet ligger klippbadet. Från hamnen i Gustavsberg följer man Gustavsbergs allé och svänger sedan in på Krutbruksvägen och följer den fram till sjön.

– Ekhagens strandbad, Norra Djurgården.

Ligger vid Lappkärsberget och är ett strandbad med brygga, badområdet i vattnet markeras med bojlinor. Finns ingen kiosk eller omklädningsmöjlighet vid badet. Man kan följa strandlinjen och hitta en avskild plats att bada på.

Förutom dessa bad kan man alltid bada i innerstan vid exempelvis **Tantolunden**, på **Långholmen**, från klipporna på **Fjäderholmarna**, i **Rålambshovsparken**, vid **Fredhällsbadet** på Kungsholmen.

ULF STOLT

STREETMINDS

Guidas runt i hemlösas kvarter

STADSVANDRING Street Minds arrangerar stadsvandringar som visar en annan stad än turistbyråerna gör. Guiderna som lever, eller nyligen har levt, i hemlöshet ger nya perspektiv på Stockholm och dess villkor. De håller bland annat vandringar på Stockholms centralstation, Östermalm, i Tensta och Hammarby sjöstad, där Lugnet ända in på 90-talet var en hemvist för "trasiga barn och udda existenser". Det är annorlunda vandringar genom Stockholms socialhistoria med personliga berättelser om livet på gatan eller hur det är att bo på en båt.

Bakom står föreningen Street Minds som skapar arbetstillfällen för människor som lever i utsatthet.

De guidade turerna går att boka via Truestory.se under namnet "Stadsvandring i de hemlösas kvarter".

MARIA HAGSTRÖM

104

olyckor under sommaren har rapporterats 2018-2023 från den mest olyckdrabbade vägsträckan i Stockholm – E4:an genom Stockholms kommun. Förra året omkom 11 personer i sommartrafiken.

VILL DU
UTELIGGA
MED MIG
?

VAR VATTENTORGET NÄR 10.19-11.01

DET STÅREN man i heldragna varselkläder och gläntar på dörren till den norra av de två Friggébodslänkande konstruktionerna på var sida slusskanalen. Han går sedan vidare till den andra och öppnar dörren på vid gavel. Ställer in någonting. Stänger. Går vidare.

En man i svart jacka med ryggen mot slussbassängen och cykeln på stödet framför sig rotar i en blå väska han ställt på pakethållaren, bakom honom en kvinna med kjol och solglasögon som talar i telefon. Hon säger "nej, nej, nej" ganska bestämt till den hon talar med, mannen på bänken vänder sig snabbt om och ser på henne, återgår sedan till att rota i väskan igen.

Det ligger någon form av pråm i slusskanalen, röd styrhytt med manöverarm fram, stegen ner i vattnet, rep och trossar och slangar och kablar och tunnor och vindor och en grå uggle av plast på styrhytten för att skrämman bort duvor och måsar.

Bakom den en grön stålbat vid namn Mats I.

En man och en kvinna, hon i stråhatt med Bolivias flagga i färger runt brättet, tar selfies och skrattar när de ser resultatet. Och tar nya.

Fyra ställningar med stegar och frälsarkransar, två på var sida av slusskanalen: "Endast för livräddning – den som missbrukar eller skadar utrustningen riskerar andras liv".

Tre bänkar, två med ryggstöd, på trädäcket precis under guldbron, en papperskorg på var sida, tre gatlyktor med två ljusglober i varje. En man och en kvinna står vid räcket, ser ner i vattnet och pratar. När det kommer en vindpust lägger hon handen snabbt på kepsen så den inte ska åka av.

"Man undrar ju när förste man badar här?"

DET STICKER UPP en lucka – ser på håll ut som en citronklyfta ungefär – vilken utgör en mekanisk del av styrningen av vattenflödet i avbördningskanalen, i stenläggningen nedanför trapporna vid Gamla stan.

Framför den en orange trafikkon.

På trädäcket intill närmast räcket, två medelålders män som lutar sig med armbågarna mot det och tittar ner i vattnet.

– Man undrar ju när förste man badar här?

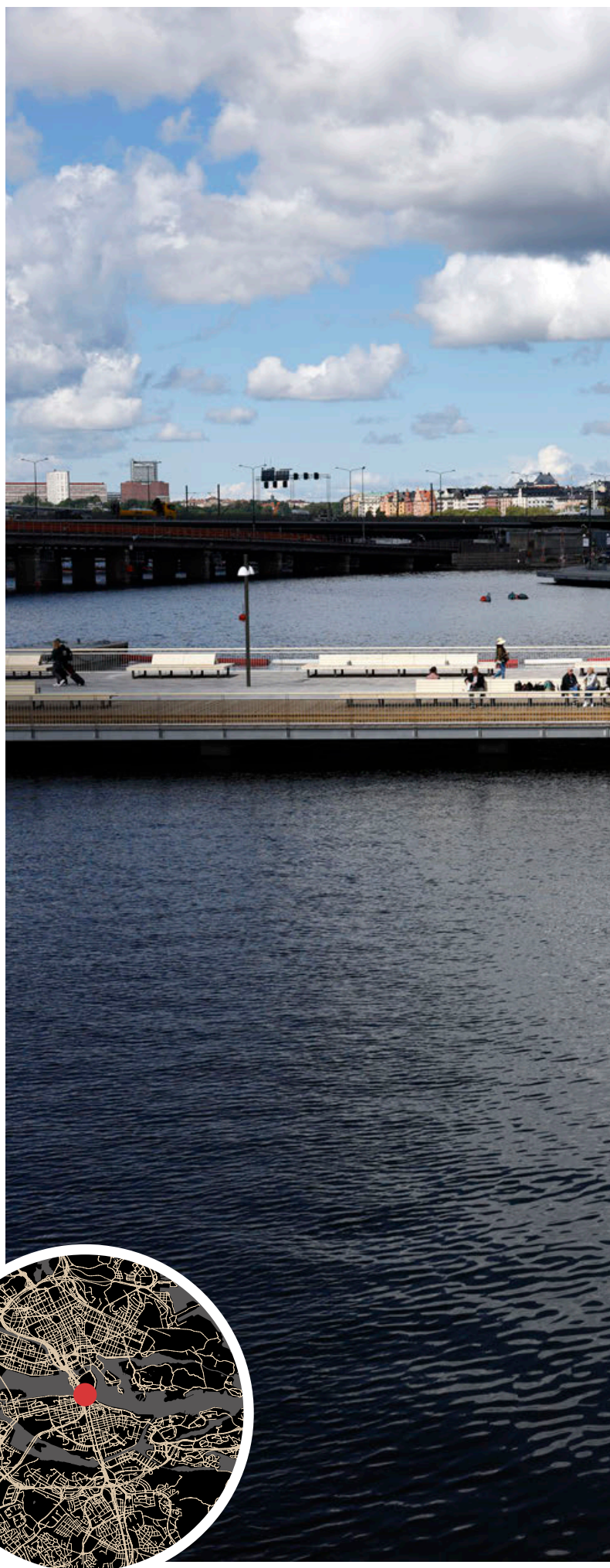
Den av dem med solglasögon i pannan gör en snabb rörelse som för att klättra över räcket. Hans kompis skrattar till.

Nedför trapporna bakom dem kommer en pojke med en röd ballong i handen. När hans mamma – hon är två trappsteg bakom med vagnen - ropar "stanna" blir pojken stående på nedersta trappsteget och väntar.

En cyklist stannar till och låter dem passera över cykelbanan och vidare ut på Vattentorget.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO: **MAGNUS SANDBERG**

Lee Spångberg lirade tidigare fotboll i Zinken FC i division sju. Och målade en mängd jalousier på Södermalm med klubbens logga på under nolltoleranstiden mot graffiti: "Jag sa bara till polisen, det är reklam för ett lokalt fotbollslag, det är inte klotter".

LEE SPÅNGBERG, STOCKHOLMSSKILDRE:

”Jag är jävligt observant på människor på gatan”

Lee Spångberg har Högalidskyrkan tatuera på höger överarm. Över trettio tusen personer följer hans Instagramkonto readthestreets.

TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

LEE SPÅNGBERG ÄR tidig till intervjun, sitter på trappan till Högalidskyrkan en kvart före avtalad tid. När han inte lever längre ska han kremeras och sedan placeras just i Högalidskyrkans kolumbarium.

Han har formulerat det så i sitt testamente och informerat de anhöriga.

– Grabben har en kopia också, så han vet. Titta här.

Han reser sig upp, visar på några av namnen som står ingravade i valvet till den högra kyrkporten av de tre, den med Omegatecknet ovanför.

– Kolla här: Olaus Petri. Och Swedenborg, jag älskar Swedenborg. Jag kan allt om den här kyrkan, har hållit föreläsningar både där inne och på kullen på andra sidan. Det gäller att kunna tyda tecknen, det är så mycket tecken i teglet, så mycket symbolik som Nathan Söderblom – han var biskop då – ville ha dit och

bad arkitekten Ivar Tengbom att inkludera. Men de blev osams sen.

– Tengboms aska är gravsatt i en pelare inne i kyrkan.

När han fotograferas i parken på andra sidan Högalidskyrkan pekar han på några vridna metallstag som sticker upp ur berget.

– Det låg en fabrik här. Och en kvarn. Kolla här.

Han går några steg bort mellan några buskar. Peakar ner mot en stenhäll.

– Det är jag som målat dit ordet Pipbruksgränd, men det andra som står där, det som ser ut som en vapensköld och årtalet och ordet, har jag bara fyllt i, det var inhugget i stenen. Det är ju för fan kulturminnen.

Han berättar sedan att det hittades lådor med kritpipor under utgrävningen av Slussen i samband med renoveringen nu, de finns hos Stadsarkivet.

– Piphusgränd gick ända ner till Heleneborgs malmgård.

VIGÅRTILLBAKA upp mot kyrkan, blir stående på motsatta sidan av den, vid hörnstenen med arkitekt Tengboms namn. Lee Spångberg – han beskriver sig själv som troende pietist – berättar om tanken bakom kyrkan. Att det i arkitekt Ivar Tengboms anteckningar stod formulerat att kyrkan till liknelse är en kropp, med ”tvenne armar mot himlen”.

– Så tornen är två armar som sträcker sig mot himlen. Man måste tänka sig in i situationen att när man går in i kyrkan så går man in i sig själv.

– Då har vi Ola Petri-tornet i söder, Ansgarstornet i norr. Ni ser fönsterrutan på södra sidan där, det där avlånga fönstret där?

LEE SPÅNGBERG

Bor: Hornstull
Gör: Elevassistent på Grill-ska gymnasiet, före detta graffitimålare under signaturen Brain, jobbat på Fryshuset som graffitilärare, varit kontaktperson inom socialtjänsten.
Aktuell: Med instagramkontot readthestreets där han i morgontidiga, korta filmade inlägg berättar personligt om en plats i Stockholm då och nu.

Det är öppet, ljuset kommer in därifrån för att solen står högst i söder. På norra sidan har de murat igen, det är för att ondska kommer från norr. Fantastiskt.

Han har alltid älskat kyrkor, redan i tidig ålder gillade han hur de såg ut. Vackra. Stora. Symbolburna. Och det finns en mängd kyrkor i Stockholm att intressera sig för.

– Jag gillade själva mystiken med dem, jag var fascinerad av dem som platser och byggnader, och av döden. Det är jag fortfarande. Av hur allt är.

När gjorde du Högalidskyrkan-tatueringen på höger överarm?

– Typ två år sen. Han som gjorde den är en gammal graffitimålare, Tobbe Brandman från Östberga, men han har gått i pension nu. Vi jobbade ihop på Stiftelsen På rätt väg ute i Bagarmossen.

– Han började tatuera för några år sen. Jag fick en vision, var med en polare på ett café, han ritade upp den, jag bad att få se skissen: ”Den ska jag ha”.

Han drar upp tröjarmen en bit till. Ovanför kyrkan är det tatuera orden ”Read The Streets”.

– Den frasen har hängt med ett tag.

Lee Spångberg vet inte bara det mesta som är värt att veta om Högålidkyrkan. Han har den dessutom tatuerade på höger överarm.

LEESPÅNGBERG VIKER upp brättet på sin solhatt och berättar att han har en hel bokhylla hemma full med Stockholmslitteratur. Och han går till Kungliga biblioteket och Stadsmuseet och Stadsarkivet för att leta fakta och lära sig mer om Stockholm.

Inta bara för instagraminläggens skull.

– Man måste ha en grej att hänga upp livet på. Det här är min grej.

Han berättar om ett samtal med sin farmor för många år sedan, hur hon berättade om sina bröder.

– Om hur det var att leva då,

**"MAN MÅSTE
HA EN GREJ
ATT HÄNGA
UPP LIVET
PÅ. DET HÄR
ÄR MIN."**

de växte upp på Ringvägen. Och sen berättade hon om sin pappa som målade båtar på Djurgårdsvarvet. Då är vi ju i mitten av artonhundralet, och jag kände bara "wow, nu är vi i varvet nere på Djurgården". Då gick jag ner dit och kollade.

Frasen read the streets kom till honom under en resa i Australien 1997.

– Jag vill inte gå in på det för mycket, men jag bara fattar där att det är min mission, det är vad det handlar om – att läsa av människor på gatan, hur de beter sig och vad de gör. Så jag är jävligt observant på människor på

gatan. Och se på stan.

Han slutade måla graffiti i början av 1990-talet – under signaturen Brain var han en känd graffitimålare i Stockholm på 1980- och 90-talet – men fortsatte måla lite tavlor, bland annat några tavlor med frasen read the streets som han gjorde "typ 1997".

– När jag startade instagram-kontot 2019 var det givet att det skulle heta readthestreets.

Det började med att han la upp en massa bilder på målningar han gjort men började tröttna på det, det hände ingenting med kontot.

– Sen började jag – jag är inte så high tech, har ju bara haft gamla telefoner – göra några filmer rätt snabbt om nånting, minns inte exakt nu i dag, och då började jag få följare. Plus att andra med många följare – en del kända rappare, till exempel – snackade om mitt konto och det gav följare.

I dag följer över trettio tusen personer @readthestreets, med sina synnerligen morgontidiga uppdateringar om någon liten Stockholmsdetalj, historisk eller dagsaktuell.

– I morse var jag uppe vid tre, gick ner och tog ett dopp i Tanto. Då är jag ensam där, men på helgerna är det fortfarande fest när jag kommer ner så tidigt.

Vilka följer ditt konto?

– Folk som är intresserade av historia. Jag märker att jag har väldigt många äldre som inte själva kan ta sig ut. Och många som bott i Stockholm, som har hemlängtan – "fan, du gick förbi porten där jag bodde förr". ■

Det går runt en svart hund

DET GÅRRUNT en svart hund här.

Ibland lägger den sig ner och slumrar, ena öga alltid vaksamt, ena örat aldrig riktigt nedskruvat – han ser ut som en stiliserad kalligrafibokstav mot det ljusare golvet. Tar en sko ibland från hallen. Går ett varv. Släpper den. Läger sig ner igen.

Går förbi vattenskålen. Slafsar i sig lite. Läger sig igen. I soffan nu, har sitt hörn med två kuddar och en handduk.

Går ner. Biter i ett tuggben han lämnat på en grå filt på mattan framför soffbordet. Släpper det. Soffan igen. Kuddarna.

Två gårdar bort under ett vitt partytält gaster man om en framtid, vars belysningsmöjlighet räknat i konkreta lumen, inte bär särskilt tillförlitliga garantier. Jag önskar dem allt gott, och lite till – det kommer att finnas krångligheter som behöver rotas med, men låt det börja i morgon.

Observation: Om jag drev glasskiosk skulle jag inte, under några som helst omständigheter, erbjuda smakprov – att bara svepa ett snabbt drag i tråget med en ätsked och få upp en liten klick – innan folk köper de smaker de under kötiden inte brytt sig om att på tavlan notera vilka dessa är.

Det där gör nämligen något med ansvaret. Tilliten. Förfördelningen av objektiv, urban rimlighet människor emellan.

Det är en kula glass som ska inhandlas. Inte en bil eller en bröllopskostym.

Senast det begav sig lämnade jag efter en stund kön då jag hamnade bakom en svänghatt som, när det väl blev hans nummer i luckan, tänkte att nu jävlar: jag kan i godan ro smaka mig från öster till väster genom den här kyldisken och bestämma mig först när jag slickat på allt.

Han är nog kvar där, halvvägs i en vinkelvolt mellan gammaldags vanilj, citronsorbet och saltlakrits.

**ULF
STOLT**

Chefredaktör
och ansvarig utgivare

"I en vinkelvolt mellan citronsorbet och saltlakrits."

DET GÅRRUNT en svart hund här.

Nu sover den i golvdraget framför ytterdörren, reser upp huvudet ibland när det slår i en dörr på något annat våningsplan eller röster läcker in genom det öppna fönstret i tvättstugan. Läger ner huvudet. Somnar om.

Det väser över taken när en luftballonger passerar och bränner av sitt aggregat för att värma luften och stiga högre.

Tänker på Lee Brilleaux upp och nedför kusten i en vit sommarkostym.

Det ligger en dov, bortifrån kajområdet kommen, 140 bpm EDM-bas och pumpar lågt nedmixad i fonden av alla andra stadsljud.

Är smulgråt alltså Sommarpratarnas huvudsakliga växelkurs?

Blomdoft. Vatten som droppar i en hink från en otät packning i en utomhuskran.

Fundering: Vilken aerodynamisk färdighet måste man som fågel – är en mås troligen, eller duva – besitta, för att i en flybly lyckas skita mitt på själva fönsterrutan?

DET GÅRRUNT en svart hund här.

Suckar. Byter plats från filten till svalare golv närmare balkongdörren. Somnar snart om. Drömmer. Rör på benen,

liksom springer några steg liggande på sidan – liknar en iscensatt konstruktionsritning i en Chaplin-film.

Oöppnade presenter på en bänk.

Passerade en person på trottoaren jag umgicks en hel del med för fyrtio år sedan. Båda lika angelägna om den tysta överenskommelse som uppenbarades i ögonblicket.

Det går runt en svart hund här.

Står vid matskålen. Väntar på klartecken. Svansen i golvet. Fäller hår. Sover i sängen. Gör som den vill.

Det går runt en svart hund här. ■

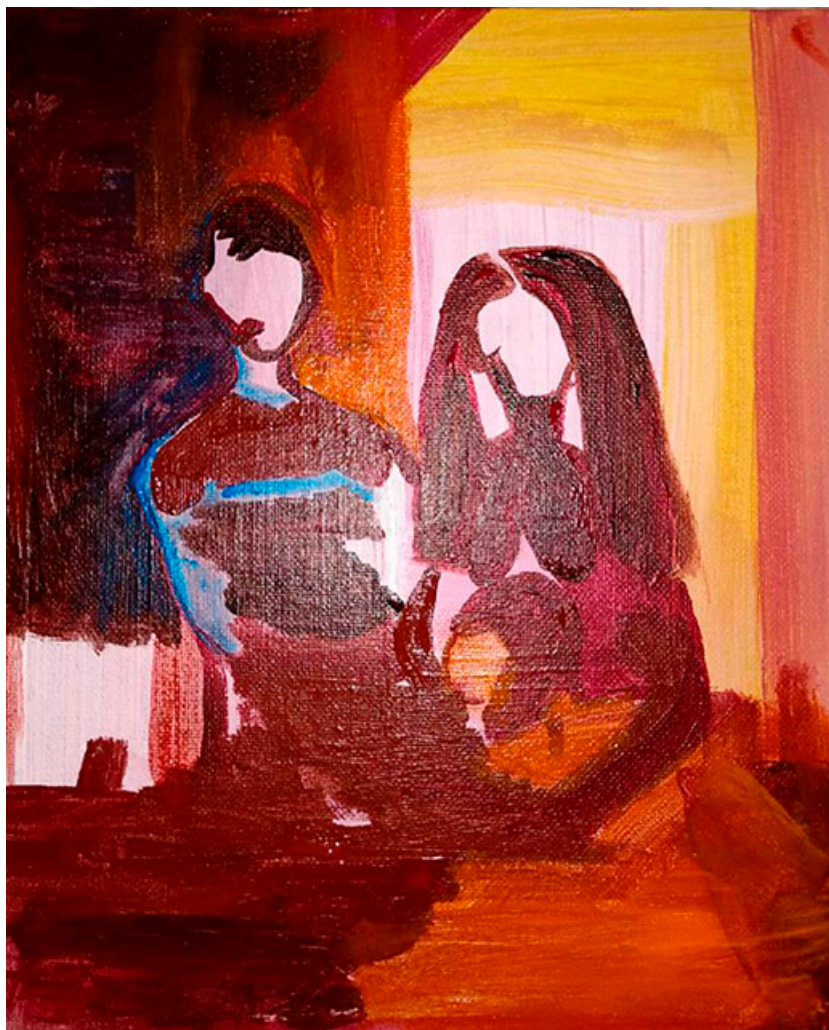

Illustration av LO

MAMMAS OCH PAPPAS KATT

Jag minns då jag var drygt 20 år. Jag hade flyttat hemifrån men åkte och hälsade på mamma och pappa en dag. Dom hade en svart och vit katt som hette Lotta, jättegullig. När jag kom in i deras kök fick jag se Lotta hoppa upp på diskbänken. Jag reste mig upp från stolen och böjde mig mot henne för att klappa henne då hon helt plötsligt tog sin ena framtass och liksom klappade till mig på kinden med den. "Men mamma" minns jag att jag sa, "såg du vad hon gjorde?". Mamma stod bredvid vid spisen då. "Ja, Lena, hon kände nog din energi av att du hade en drog i dig". Och det hade jag faktiskt.

Annars var hon jättegullig, kom alltid och mötte mig i hallen då jag kom dit men den gången kände hon säkert dålig energi från mig så man ska aldrig underskatta katter för dom är ganska smarta. Jag ska faktiskt få en katt inom kort av en kompis så det ser jag fram emot nu när jag bor själv.

Lena Freij

ÅNGESTEN IGEN

Nu har jag haft en bra period då jag mått väldigt bra, men i morse vaknade jag och kände den där ångesten som jag inte har känt på väldigt länge. Väldigt jobbig känsla måste jag säga och jag hoppas verkligen det går över. När jag tar på magen vill jag bara vika ihop mig. Nu när jag haft en sån bra period så hoppas jag att det går över.

Jag berättade det här för en av mina grannar och hon sa till mig att det är många som vaknar på morgonen och känner olust, men efter en stund går det över. Men jag gör så här,

klär på mig kläderna går och köper lite godis och en coca-cola. Jag går till "macken", den ligger lite längre bort än Ica affären på torget.

Jag funderade mycket men mådde bättre och bättre. När jag handlat kom jag hem och la upp godiset i en skål och drack cola sen la jag mig och kollade på teven. Ångesten jag kände innan gick över så det kändes verkligen skönt. Efter en stund stängde jag av teven och somnade direkt och nästa morgon ingen ångest.

Mådde jättebra igen och det blev jag jätteglad för.

Lena Freij

TAPPAD

*Har du blivit tokig, har du tappat det helt?
Du plågar dig själv du som alltid e glad och positiv, trevlig och ambitiös betar ditt ego charmlöst.*

Du är en man, brukade vara med glans du betar dig mera som en svans, glider på en räkmacka.

Jag gjorde dig för bekväm.

Jag duger mycket till när ditt saldo är på noll och jag har full kontroll, bara du e nöjd och har din boll.

Nadja Ählström

FÖRÄNDRING

Så stilla det är i den här
gläntan.
Allt är kvar, utom de som
bodde här.
Torpet står kvar, i oavslutad
väntan.

Rufsigt gräs med blommor i,
som ett diadem, runt liten stuga.
Granar nuddar himlen, bak
vildsådd blomsteräng,
där humla, bi och fjärl vingar
rusiga runt.

Aldrig var luften så ljum
som denna dag,
då vinden bara är en darning,
som är svag.
Pluppande vågor skaver mot stenar,
i viken där det är grunt,
över sjön en solgata genar.

Förrförra seklets hem,
vilka bodde här?

Tydde de sig till varandra,
var de ändå i en dröm,
som var dem kär,
i en sådan ljuvlig glänta.
Var allt bra, nej, förstås.
Ett efterhängset slit,
kall stuga.
Svält om skörden felat,
oavsett nit
I barnsäng dog barn eller
fruga.
Bristerna var i gross.
Men ändå.

Säkert såg de älvor som skimra
i dans på lätta fötter,
när dimma och dagg än var kvar.
Säker trollen stampa in i
bergakungens sal,
innan solen titta upp.

Tor slunga blixtar på troll,
två getabockar drog hans vagn.

Fromma kristna bad en bön
eller sjöng en psalm,
troll vädra kyrkofolk på håll.

Ur folkdjup skapas väsen,
och sagor.
Barnens ögon tindrar,
när lilleputt den elake jättens
uppsåt hindrar.
Den svage, som var modig, blev
kung, och fick den sköna mön.
Draken fick möta spjut, och
häxan dog till slut.

Härnäst, är det robotar som
klumpar förbi
i metall, eller ser de ut som
vi, gående på en gata.
Bevare mig, och kan de prata.

Ska då en ängel rusa så fort,
att skorna gnistra och glöda,
genom tusen galaxer,

stjärngrus och svarta hål,
för att skydda just mig,
just då, är det så?

Jag rös, och gick därifrån
på kvällen,
över långa bron,
där vinden tutar mardrömslikt,
vevar envist en spökig hit.

Vad vet man, vad vet de,
hur ser man på det i tron?
Kan de mammutar och andra
forna djur, neandertalare
eller vi,
låta återuppstå vid valda
tillfällen.

Jag tänker på en stilla
glänta,
där de som var före oss fanns.
Så enkelt, så hårt, men kanske
ändå något vanns.

Ewa

Kvinnofridslinjen är en stödtelefon
för dig som är utsatt för hot, våld
eller sexuella övergrepp.

Ingen fråga
är för liten

020-50 50 50
Kvinnofridslinjen

VILL DU VETA MER? BESÖK GÄRNA KVINNOFRIDSLINJEN.SE

Kvinnofridslinjen drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet
och Akademiska sjukhuset på uppdrag av regeringen.

Stockholmarnas bröllopgåva – förnämst i sitt slag

Upptäck inredningarna

Börja besöket på
Kungligaslotten.se

De
Kungliga
Slotten

Ulriksdals Slott

GATUMODE

Nio av Situation Sthlms säljare berättar om sin unika stil, sitt gatumode. Om kläder, accessoarer och hårfärg, material, färgval och smak, stil och attityd. Vilket är en viktig del av deras liv på gatan.

Text **Maria Hagström** Foto **Anneli Hildonen**

Lena Freij

Jag har lite flower power-stil. Jag har nästan samma kläder nu som jag hade på sjuttio- och åttio-talen, men riktiga hippie-byxor är jag lite för gammal för.

– Jag tycker om färger. Världen är så grå och mörk med krig och hela skiten och då tycker jag att det är skönt att ha lite färg. När jag säljer tidningen ser folk mig också ganska bra då. Jag får ofta positiva kommentarer om mina kläder och det är kul.

– Den här blusen köpte jag på en second hand-affär för ganska länge sen. Smyckena har jag köpt på en marknad, ett armband har jag fått av en

”Jag tycker om färger. Världen är så grå och mörk med krig och hela skiten.”

Jan Wallin

Jag gillar kläder som syns, men det får ju inte bli nån pajas-mundering. Jag har allt från skinnkläder till mer vanliga kläder. Jag är inte ute efter nån speciell stil, men jag vill att det ska passa ihop.

– När jag var yngre tog jag bara det som låg överst i lådan, men sen blev jag bostadslös och då hade jag inte några byrååador att plocka ur. När jag fick börja om livet, så att säga, byggde jag upp en ny garderob. Det mesta var

”Jag gillar kläder som syns, men det får ju inte bli nån pajas-mundering.”

sånt som folk hade kastat i soprummet i huset där jag fick disponera en liten etta. Det var inte så att jag sprang och rotade i soporna efter kläder, de låg bara där i en påse med prislappar kvar. Jag tog bara det jag gillade. Sen brukade jag titta varje gång jag gick ut och slängde sopor. Ofta låg det nya kläder där. Jag vet inte om de kom från nån klädaffär.

– Nu för tiden köper jag second hand. Som de här snickarbyxorna. Men solglasögonen, från Odd Molly, är hittegoods. Jag tycker att de är rätt balla.

– Folk har märkt att jag klär mig lite speciellt och kan fråga om jag vill ha ett par doxor eller schyssta näsdukar att ha i fickan. Jag har ofta skjorta, kavaj och breda slipsar. En gång när jag sålde tidningar kom det fram en kille och frågade om jag verkligen var hemlös. Ja, hur så? Jamen du är ju så snyggt klädd, sa han. Skjortan och kavajen hade jag hittat i ett soprum, slipsen har jag köpt för fem spänn på Myrorna och brallorna hade jag fått. Det går att klä sig snyggt om man vill. ■

kund när jag sålde tidningar på Brommaplan och det här armband som går över handen fick jag av en kompis. Sen tappade jag det på tunnelbanan, men efter några dagar hittade jag det igen på tunnelbanan, liksom nerstoppat bakom sätet.

– Jag älskar tygväskor och halsdukar, men kjol och klänning har jag nästan aldrig på mig. Jag fick kjolfobi när jag var sju-åtta år, för att jag var lite kobent. Jag snubblade alltid och mamma hittade mig lite överallt och då hade jag kjol på mig. När det sen var skolavslutning så ville jag inte ha kjol, jag ville ha byxor som min tvillingbror. Mamma gav med sig och det blev några blommiga byxor i stället.

– Jag hade ett par jeans en gång som hade skinnlappar i rött, turkost och gult. Jag sydde dit några lappar till och mamma sa att så kan det inte se ut. Men vet du, de satt så bra! Jag kommer ihåg att jag åkte till Roskilde i dom där jeansen.

– Jag fixar gärna till kläder, till exempel syr dit en blomma på ryggen och klipper av en krage och syr dit en ny i en annan färg. Jag tror att var och en har sin egen ”style” liksom. ■

*"Jag går inte efter
trender utan har
hållit fast vid min
stil helt enkelt."*

Cari Biström

Jag har klätt mig så här nästan så länge jag kan minnas. Jag älskar rock'n'roll. Jag älskar musik överhuvudtaget och kan ha lika jävla kul på danslogen.

Jag är uppvuxen på pubar där mamma jobbade. Jag satt ofta uppe vid scenen och såg banden spela.

– Jag går ofta i svarta byxor eller jeans, men de ska vara smala. Jag tror inte jag har gått i en klänning sen jag var liten. När jag var barn fick jag psoriasis. Vilka blaffor du har på benen! Det där måste sitta kvar i min hjärna, för jag har knappt haft problem med psoriasis på fyrtiofem år och ändå går jag aldrig i klänning.

– Jag kommer ihåg på sjuttioalet, om nån var över trettio och hade skinnjacka var det nästan skandal. Då fick man inte klä sig så. Men det har ju ändrats och det är så skönt.

– Min ena dotter jobbade som modell förut och hon sa: ”morsan, du är alltid trendig”. Men jag går inte efter trender utan har hållit fast vid min stil helt enkelt. Jag blev också tillfrågad om att vara modell när jag var tonåring och skrev på ett kontrakt. Det skulle vara visning på Operakällaren, de klippte av mig håret och jag hatade att gå in så där. Sen skulle det vara en till visning och när jag skulle ut på scenen vägrade jag och rev sönder kontraktet. Det var inte min grej.

– Jag har haft hatt sen jag var 16 år. Hatten har nästan tagit över min personlighet. Men ibland tar jag en paus och vill känna vinden i håret. Jag har en hel del armband också. De på den ena armen är den samiska sidan. Ett fick jag av en samisk vän och ett annat är från en samisk marknad. De andra armbanden är bara sånt jag gillar. Det är inga dyrbarheter - det behöver inte vara dyrt för att va snyggt. Jag köper mest på second hand. Det är inte kul att gå i affärer där man sen kommer att möta tio personer på den här gatan

som har likadana kläder.

– Jag har träffat många människor, speciellt i den här miljön man lever i, som kan vara osäkra på sig själva men som ändå haft kraft att hålla en egen stil. De kör på och vågar stå emot trycket. Jag brukar påpeka det för dem: ”Du är starkare än vad du tror”. ■

Victoria Berggren

Hår, kläder och smycken är jätteviktigt för mig. Jag är märkestorsk och vill gärna ha Fila, Puma, Adidas, såna grejer. När jag gick i högstadiet var jag en av de tuffaste och populäraste tjejerna i skolan och då blev det viktigt att liksom hänga med. Jag tror det har satt sina spår.

– Mina föräldrar skilde sig när jag var tolv år. Pappa var narcissist och en elak man. Han var höginkomsttagare men mamma, som var vårdbiträde, fick inget underhåll de första åren. När mamma inte hade råd att köpa mig de kläder som jag ville ha så ringde jag pappa. Han köpte det för att reta mamma.

– Jag är shopaholic egentligen. Jag

”Jag gillar feta klockor. De behöver inte vara dyra, men jag gillar när de syns.”

har många solglasögon och klockor. Jag gillar feta klockor. De behöver inte vara dyra, men jag gillar när de syns. Jag älskar också turkosa smycken. Min kille får hålla i mig för att jag vill gå in i varenda affär, men jag har verkligen skärpt till mig. Jag köper det mesta på second-hand.

– Jag klär mig inte moderiktigt utan klär mig i det jag gillar. Jag har aldrig tyckt om att röka hasch men jag har lite flumstil. Eller indianstil. Egentligen hade jag tänkt göra flåtor i hela håret, men jag har inte råd med det. I stället gjorde jag först en på varje sida, sen en till och nu vill jag göra tre till. De kostar hundra kronor styck på Gotlandsgatan hos en sån här afrobutik.

– Jag har inte haft flåtor förut, däremot har jag haft hårförlängningar men det sliter så mycket på håret. När de tog bort sista hårförlängningen hade jag knappt nåt hår kvar på huvudet och blev jätteledsen. Då bestämde jag mig för att aldrig mer göra det. ■

Lotta Olsson

Jag har en del trygghetsymboler med mig. Korset går jag inte gärna ut utan. Jag har det som ett skydd, även fast jag inte är direkt troende. Det är bara ren vidskeplighet. Man är lite rädd för att bli överkörd om man inte har korset med sig. Samma sak med radband eller kristaller. Jag har nästan alltid en sten eller nåt band i handen som jag kan gå och känna på, annars känner jag mig naken. Men många av mina smycken är bara bling-bling.

– Västen har jag fått av en kompis som var och reste i Bolivia. Det är väldigt bra kvalitet och har en ficka där jag kan ha telefon och sånt. Fickor är

viktiga. Ju äldre man blir desto mer släpar man med sig. Det måste finnas en bra ficka för mobilen, så att den inte trillar ut när jag böjer mig fram. Jag vill att kläder ska se bra ut men de ska vara praktiska. Förr hade jag boots och skinnpaj, men det är för tungt nu och den har ofta öppna fickor. Hellre en jacka med bra fickor än en snygg jacka utan fickor. Då är den liksom helt värdelös även fast den är räsnugg. Ibland ändrar jag plaggen lite – syr dit en luva eller skinnrem, pimpar dem lite. ■

”Ibland ändrar jag plaggen lite – syr dit en luva eller skinnrem, pimpar dem lite.”

Anette Wahlström

Jag är ju en hippie från början, ett typiskt flower power-barn. Fast mina föräldrar höll inte på med braj och sånt. Men jag har gillat hippie-stuket och har alltid varit lite flummare i min stil.

– Jag gjorde dreads för tre år sen. Jag hade velat göra det länge men det kostar ju lite pengar. Det är jättemycket jobb, jag satt i tjugo timmar uppdelat på tre dagar. Men jag fick det väldigt billigt på salong. Hälften är mitt hår och hälften är syntetiskt. Jag är jättenöjd, kommer aldrig ta av mig det. Man kan smycka håret också, så ibland sätter jag dit små ringar.

– Nu ska jag ta hål i näsan också. Jag är ju ingen ungdom längre, men fan, det skiter väl jag i. Jag gör vad jag vill med min kropp. Jag ska sätta en snygg ring där, utmärka mig lite. ■

”Jag har alltid varit lite flummare i min stil.”

Johan Löfgren

När jag var yngre var jag punkare. Det sitter väl i kanske, men jag har inte färgat håret på säkert trettio år. Att jag gjorde det nu berodde på att jag kände mig lite uttråkad. Det var bara en grej jag gjorde. Kanske tycker folk att det är en stor grej att färga håret rosa, men det växer ju ut igen. Jag köpte blekmedel och färg på ÖoB. Rosa var den konstigaste färgen som fanns där.

– På somrarna brukar jag ofta ha vit skjorta och kavaj. Det är lagom proppert och fint – man ser lite ordentlig ut. Jag har en grundtanke om att vara hel och ren.

– Jag har faktiskt nästan inga kläder som jag har köpt. Allt har jag hittat i klädinsamlingar och containrar. Det kan vara fina och dyra kläder som folk slänger. Klädbranschen är bland det värsta för klimatet, det är för jävligt. Det går ju lika bra att ha den här gamla tröjan i tio år. Den ser fortfarande okej ut.

– Men det har blivit mer populärt med att bry sig om klimatet och fler tänker på återvinning av kläder nu, det är bra. ■

”Jag köpte blekmedel och färg på ÖoB. Rosa var den konstigaste färgen som fanns där.”

Sankt Paulsgatan 41
0868

41

TILLTRÄDE FÖRBJUDET
för obehöriga

MULLEN . SE

Aliyah Sako

Första gången jag gjorde flätor var i Turkiet när jag var sex-sju år. Senare fick jag många vänner från afrikanska kulturer och de började mixtra med mitt hår och göra olika frisyrrer. Nu har jag flätor varje vår och sommar. Under höst och vinter får håret vila, för det spänner och sliter mycket på håret.

– Jag gör flätorna i Fittja centrum, där min sons familj har en afrikansk shop. Jag brukar alltid ha lite highlights i nån färg och den här gången var det en liten tjejjärs som sa ”purple, purple” och pekade på den lila. Så det fick bli ”purple”.

– Jag gillar den afrikanska stilen, det är mycket färger. När jag är hemma går jag runt med afrikanska klänningar, ibland även ute på stan. Annars blir det linne och långkjol eller jeans och en hoodie. Flätorna passar till allt.

– Min son är halvafrikan. Jag har umgåtts med afrikaner hela livet så jag har mycket av deras kultur. Jag är uppväxt i Alby och det var många gambianer där. De har varit som min familj. Mina föräldrar var missbrukare och pappa slog mig, så jag rymde hemifrån. Jag var 16 år när jag började med heroin. Nu går jag på ”teamet” (LARO-behandling). Min son är sju år. Jag har vårdnaden men han är på familjehem. Vi har kontakt och jag försöker mitt bästa. På mors dag gav han mig ringen jag har på fingret. Det står ”Mom” på den. ■

”Jag gillar den afrikanska stilen, det är mycket färger. När jag är hemma går jag runt med afrikanska klänningar.”

Nils-Otto Nygren

På sjuttiotalet hade jag afghanpäls, utsvängda jeans och boots. Det är mycket sjuttiotal i modet nu. De här glasögonen är lite sjuttiotal. Jag köpte dem i en affär vid Zinken. Jag har adhd och har svårt att välja bland alla glasögon så en ung tjej som jobbade i butiken fick komma med ett förslag. Hon tog fram de här och jag gillade dem.

– Kepsen köpte jag för tjugofem

”Jag har adhd och har svårt att välja bland alla glasögon så en ung tjej som jobbade i butiken fick komma med ett förslag.”

kronor i Jönköping när jag hälsade på min grabb där. Jag har satt några pins på den. Det är Bajen, Situation Sthlm, Svenska kyrkan, Bajenpartiet och en gammal militärknapp som jag hittade på second hand. Jag samlar på alla möjliga knappar och på Hammarbygrejer.

– Jag klär mig i det jag känner mig bekvämi. Och man vill ju vara ren när man säljer tidningar. När jag var hemlös och fick kläder valde jag ut dem som passade och var praktiska. Jag kunde ha två par byxor på mig när jag sov ute och sen på morgonen drog jag av ett par, la kläderna i en vattentät påse och med hjälp av en dank och en fiskelina svingade upp dem i ett träd – gömde dem tills jag kom tillbaka. ■

I ÖGAT NAGLAR

*Vi har en tyst nation
till nazistiska toner.
Nu slaktar vi asen
flyktingar, romer,
gamlingar, knarkare till
trumpet och kanoner.
Rasbiologi gav förr bra med kronor.
Nu satsar vi i stället
all in här med Nato.
Å nu myser både Uffe
och Jimmy samt riddaren Kato.
Och tyst sitter svensken
i hypnotisering.
Å herre vad gör jag,
dom spyr lim i varje mening.
För åren har gått
jagat vind, fångat dagar.
Varit duktig å rak
brutit budord och lagar.
Jag har rest, fastnat kvar.
Vad jag snackar, beklagar.
Men de stoltserar med skam.
I mitt öga känns naglar.*

405

BLANKA SALAR

**Som tempelhundar
vaktande en högre makt,
lojt lutande muskler
med ögon av glas,
på tronen
i majestät över djuren
finns makten med knapparna.**

**Blanka salar och klädda katter med
bagage,
utrop och väntande vagnar,
pulserande nätverk
under jord.**

**Sitt aldrig still,
du kan synas för världen utanför.**

LO

ATT RIMMA

Satt en kväll efter ett långt samtal med en kompis. Börja tänka på ord som rimma. Tänk att få va i en bassäng och simma. Tråkigt att vakna titta ut genom fönstret och bara se dimma. Som ligger framför mina ögon, att inte se någonstans. Finns inte en chans. Men jag lägger mig för att sova igen. Trivs bra här i mitt hem. Även om jag får vrida och vända mig om en stund, somnar jag ofta med tv:n på. Brukar vakna ibland. Men går upp och tar ett glas vatten, och somnar direkt och vaknar utvilad dan därpå.

Lena Frej

EN TRAGISK VANA

Vi är människor vi känner,
känner mera än dom flesta.
Vi har sett det mesta
och sorligt nog dom flesta.
Man blir ensam kvar i vår kalla stad.
Att vi sakta men säkert blir färre,
för på min väg
dör nån nästan dagligen, i min värld.
Någon man lärt känna på vägen,
för om man trampar sitt
snedsteg kan jag bekräfta,
det är långt man faller för misären.
E en stor del av våra liv en tragisk vana.

Nadja Ählström

SOM SMÄLTVATTEN

**En silvertråd mellan då och nu
blickar bakåt mot de uppstigna
fjärran röda.
Andarna tömmer staden,
lämnar väggarna,
gatorna,
stenarna,
trädet,
lägger sig vilande utanför.
Ingenting skulle få dem att stanna,
ingenting binder dem.
Själarna
i snöänglar
som smältvatten,
utblickar av ljus lämnas.**

LO

FÖLJ OSS PÅ INSTAGRAM @situationsthlm

STOPPA

ANGIVERILAGEN!

Ditt förtroende är helt avgörande för att våra offentligt ställda medlemmar ska kunna göra sitt jobb.

Akademikerförbundet SSR

Illustration av **Lena Freij**

Illustration av **Marilyn Winter**

Om livet plötsligt tar en oväntad vändning gäller det att ha något tryggt att hålla sig i

Oavsett var du befinner dig i livet, kan det vara klokt att ta tag i vardagsjuridiken – innan livet tar en ny riktning. Det kan du få hjälp med hos en auktoriserad begravningsbyrå.

Är ni ogifta men sammanboende är det till exempel bra att skriva ett samboavtal så att var och en får behålla sina ägodelar vid en eventuell separation. Eller ni kanske vill leva lyckliga resten av livet utan att gifta er, men ändå kunna ärva varandra? Då kan den auktoriserade begravningsbyrån hjälpa er att upprätta ett testamente.

Är ni gifta, eller planerar ni att gifta er eller ingå partnerskap? I så fall behöver ni kanske istället hjälp med att upprätta ett äktenskapsförord som gör viss eller all egendom enskilt ägd. Det kan till exempel handla om att göra ärvd egendom till enskild egendom eller att hålla era respektive förmögenheter åtskilda.

Runt om i landet finns ca 400 kunniga begravningsbyråer redo att hjälpa er med juridiken. Gå in på begravningar.se för att få veta mer eller för att söka efter närmaste auktoriserade begravningsbyrå.

Det finns **113 fontäner i Stockholm**, ofta placerade på platser där människor samlas eller passerar. Den äldsta fontänen i stan är Molins fontän i Kungsträdgården. Från Tors fiske till Rinkeby Torg. Konst och vatten. Fontänerna i stan berättar sin Stockholms historia.

Konst och vatten

Text **Gerd Eriksson**

Foto **Magnus Sandberg**

Det är något visst med ljudet av porlande vatten, menar stadsträdgårdsmästaren Elisabet Elfström, Peter Jensen på Trafikkontoret och Abdul Haslim Salad Elmi i Rinkeby.

– Stockholmarna gillar sina fontäner. En fontän tillför en extra dimension i en stad med sitt lugnande ljud av vatten och svalka. Det är vackert, man blir glad av dem. Vattenljudet kan också störa bort trafikbrus, säger Elisabet Elfström, stadsträdgårdsmästare i Stockholm.

Hon berättar att fontäner ofta är placerade på viktiga platser, till exempel på torg eller i parker där folk gillar att samlas. Det finns 113 fontäner runt om i Stockholm.

Vi bestämde oss för att besöka fem av dem.

I Farsta centrum strilar vattenstrålarna från Farstafontänen. Den är från 1960 och består av fyra stora skålar i koppar som vilar på pelare av röd granit. Strålarna bildar små vattenfall innan de landar i fontänens bassäng.

Kent Isaksson sitter på kanten vid en av dem och väntar in en operationstid för sin hand på en klinik i närheten. Han minns fontänen i Farsta sen han var liten.

– Ljudet av vatten är behagligt och rogivande. Ljudet här är också som platsen där jag bott en stor del av mitt liv, nämligen vid Indalsälven.

Torghandlarna är inte lika välvilligt inställda till det plaskande ljudet.

De säger att det är högt om man står

**”LJUDET AV VATTEN
ÄR BEHAGLIGT OCH
ROGIVANDE.”**

bredvid fontänen en hel dag. Ibland måste de skrika till kunderna för att höras. Och de tycker att det är hemskt att folk låter hundar bada i fontänen, och sedan barnen.

Trafikkontoret är ytterst ansvarigt för stadens fontäners drift och underhåll. Och den som vet det mesta om dem är Peter Jensen som är teknisk förvaltare och varit i stadens tjänst i snart 30 år.

– Det är kommunalt vatten i fontänerna med pumpar som cirkulerar vattnet. De suger från ena hållet och fyller på från andra. Ett grovfilter fångar upp löv, papper och pinnar. Finfilter och sandfilter tar sen de mindre partiklarna som pollen och annat.

Men det är inte bara löv, pinnar och papper som hamnar i fontänerna. Ibland är det även gatstenar, parksoffor, cyklar och krossat glas.

– Det är bus och sker ofta nattetid av ungdomar. Vår entreprenör som sköter fontänerna gör tillsyn varje vardag. Vi tömmer fontänerna en gång i månaden och rengör dem med högtryckstvätt. Beroende på storlek är det mellan en kubik till tre hundra kubik vatten som cirkulerar dygnet runt i en fontän. En kubik är tusen liter.

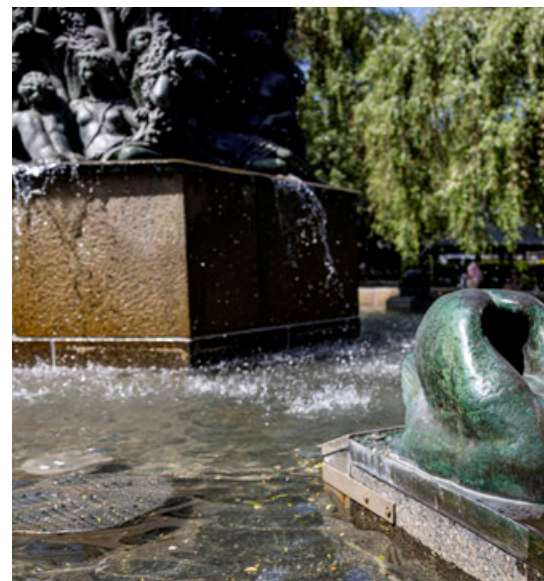
Badskum och färg förekommer också. Då behöver fontänerna tömmas en extra gång, vilket Peter Jensen menar är ett väldigt slöseri med vatten eftersom det tas från de kommunala ledningarna, det vill säga vårt dricksvatten.

Han säger att busstrecken kan ske i vilken fontän som helst, men att det är i de större fontänerna vid Sergels torg, Observatorielunden och Karlaplan som de stora sakerna som parksoffor, ofta hamnar.

Fontänerna i Stockholm renoveras vartefter.

I år stod fontänen i Rågsveds centrum på tur, en fontän från 1959 som får en extrem make-over och ska vara klar i juli.

Ursprungligen bestod den av två runda kar, nu blir det ett runt kar för att inte stjäla yta från torget. Renoveringen pågår för fullt när ►►►

VAD BETYDER ORDET FONTÄN?

■ Kommer från franska ordet fontaine, och ytterst från det latinska ordet fons som betyder "källa".

MOLINS FONTÄN

■ Tillverkad i brons 1873 av Johan Peter Molin.

■ Inför den stora industriutställningen 1866 gjorde Molin en fontänskulptur i gips.

■ Skulpturen var uppskattad och det startades en insamling "Till förmån för Molinska fontänens avgjutning i metall".

■ Efter ett antal års insamling och med ett statligt bidrag startade arbetet.

■ Gjutningsprocessen var olycksförföljd. En anställd konstgjutare från Nürnberg dog efter att ha fått benen krossade av ett gipsstycke och en del av skulpturen skadades i en transport.

Johan Peter Molin avled några månader innan verket invigdes i Kungsträdgården i september 1873.

FARSTA-FONTÄNEN

■ Tillverkad 1960 av Per-Erik Willö.

■ Nybyggda förstäder som växte fram kring Stockholm efter andra världskriget planerades efter principen ABC-stad, alltså arbetsplatser, bostäder och centrum. Torgen i många centrum smyckades då med fontäner.

vi kommer dit och Max Nord med kollegor är på plats. Han säger att bygget rullar på bra, men att det är trångt när stora maskiner ska in och ut på det lilla torget.

– Det gick åt tjugo kubikmeter betong till den stora bottenplattan som nu är klar. Och avlopp och vattentillförsel är på plats. Nu ska vi snart gjuta kanten. Det här kommer att bli en fontän 2.0 av den tidigare.

På caféet Bullbon är det bra utsikt över arbetet.

Thomas Peprah som driver butiken Peprah Afro-Caribbean i centrum äter en sallad innan han ska öppna för dagen.

– Det är bra och fint att fontänen kommer i gång igen. Ljud av vatten har en dämpande effekt och barn tycker om att sitta på den.

Paulina Meza Jonsson tar en förmiddagsfika. Hon flyttade till Rågsved för ett och ett halvt år sedan och har aldrig sett fontänen i gång. Hon ser fram emot att höra ljudet av den.

– När jag bodde med min mamma i Björkhamnen fanns en fontän utanför fönstret. Det lät alltid som om det regnade.

Hennes pojkvän Nizar Dridi ansluter och säger att han gillar mer rejäla fontäner, som Fontana di Trevi i Rom.

Fontana di Trevi är fontänen där Anita Ekberg tog sitt berömda nattdopp i Fellinis film *La Dolce Vita*. Men hur är det – får man bada i fontänerna i Stockholm?

– Det finns ingen lag som säger att man inte får det, men det är mycket olämpligt eftersom vattnet är okontrollerat och folk kan ha gjort både ettan och tvåan där. Det finns också andra bakterier som inte filtreras bort. Att få i sig sånt vatten kan göra att man blir sjuk. Det kan även finnas trasigt glas och annat som man kan göra sig riktigt illa på, säger Peter Jensen.

Han berättar också att det är skillnad på plaskdammar och fontäner.

Att plaskdammar har jätte hårda regler vad det gäller rening eftersom barn ska kunna plaska i dem. Plaskdammarna sköts av varje stadsdelsförvaltning.

Stockholms äldsta fontän finns i Kungsträdgården – Molins fontän från 1873. Den är omgiven av pilar som skänker skugga. Träden planterades vid invigningen och under träden står bänkar.

På enda bänken med sol sitter kollegorna Gitte Belander och Jenny Dennemark.

– Det hör inte till vanligheterna att vi går hit på lunchen. Men vi ville gå ut och sitta i solen. Och jag älskar ljudet av vatten, säger Jenny Dennemark.

– Det kommer faktiskt lite droppar från fontänen som svalkar, säger Gitte Belander.

Alla kallar den ”Molins fontän”, men ursprungliga titeln är ”Ägirs döttrar”. Man ser havsguden Ägir med fru och barn som under en utflykt hör Näckan spela på sin harpa.

Johan Peter Molin, som formgivit skulpturen, ville att den skulle symbolisera mötet mellan havet och insjön, alltså Stockholms läge mellan Östersjön och Mälaren.

Den vattenfyllda skålen högst upp är Mälaren och fontänens kar är Östersjön.

Molins fontän går runt på mellan 10 och 13

Nere till vänster: Fontänen i Rågsveds centrum från 1959 hel-renoveras och skall stå klar i juli.

Nere till höger: Aline Magnusson vill med sina skulpturer förmedla en hälsning från naturen till betraktare av alla åldrar – från barn till pensionärer.

kubikmeter vatten och är en av Peter Jensens favoriter.

Den och Tors fiske på Mariatorget.

– Jag gillar fontäner gjorda av stora konstnärer. De fontänerna är lite mer pompösa.

Fontäner med strålar behöver inget extra tryck, då skulle strålarna flyga i väg alldeles för långt.

Det är lågt vattentryck i fontänernas pumpar, berättar Peter Jensen.

Fontänerna tar också hänsyn till vinden.

På flera fontäner finns det tre nivåer på höjden på strålarna beroende på vinden, så att folk inte ska få vatten på sig.

Blåser det alltför mycket stängs de av helt.

Porlande ljud i all ära. Men för att fontänerna inte ska störa nattetid är strålarna i fontänerna avstängda mellan 21.00 och 07.00 på morgonen. Det sker automatiskt med hjälp av ett tidur.

Fontäner kräver omvårdnad och det kan trassla med lite av varje. Ledningar som rosttar, avlopp som täpper igen eller rör som fryser sönder under vintern.

I skrivande stund är det åtta fontäner som behöver fixas.

Enskededalen finns en avlång låg fontän som rustades och bland annat försågs med två bronskatter för några år sedan. De är gjorda av skulptören Aline Magnusson, som också gjort andra djur i brons i naturlig storlek som finns runt om i Stockholm.

Lilla Leon Odén som är 1 år och 2 månader klappar gärna de där katterna. Han bor i Nynäshamn, men i dag hälsar han på sin morfar i Enskededalen tillsammans med sin mamma Matilda Fransson.

– Vi har katter hemma, de är han lite rädd för. Men de här vid fontänen vågar han klappa. Nej, han har aldrig gått ner i vattnet, säger morfar Thomas Fransson.

I fontänen på Rinkebytorget är det en skulptur mitt i.

Blanka metallrör i dramatiska formationer

STOCKHOLMS FONTÄNER

■ Fontäner och dammar började anläggas i större omfattning efter 1900-talets början.

■ Den första fontänen, kallad springbrunnen, byggdes på 1690-talet i Kungsträdgården. Men man behärskade inte tekniken att leda och pumpa vatten längre sträckor och fontänen slutade att fungera.

Rinkeby Torg,
fontän från 1974
av Bertil Johnson.

**”DET FINNS INGEN
LAG SOM SÄGER
ATT MAN INTE FÅR
BADA I EN FONTÄN
MEN DET ÄR MYCKET
OLÄMPLIGT...”**

som för tankarna till segel. Det sprutar ur rören och både duvor och kajor passar på att svalka sig. Abdul Haslim Salad Elmi sitter med en grupp herrar i ring på torget och snicksnackar. Han har bott här i fyra år och har hela sin släkt i Rinkeby. Han uppskattar fontänen, men...

– Jag gillar fontänen i sig, men vattnet i den är smutsigt. Den borde rengöras. Ska det vara en fontän måste den hållas efter. Tidigare bodde jag i Fisksätra, fontänen där var alltid ren och fin.

Peter Jensen tycker att han har ett roligt jobb där han får skapa en trevlig miljö för skattebetalarnas pengar. När han är ute och reser i andra städer tittar han självklart på fontäner, hur de ser ut och hur de fungerar.

– Vissa städer som har dåligt med dricksvatten har få fontäner i stadskärnan. Då kan fontänerna i stället ligga ute vid havet och ha saltvatten.

Vad är det som gör att folk uppskattar fontäner, tror du?

– De skapar en levande yta på ett torg, lockar folk. I stället för att bara gå ner till centrum och handla och sen hem är det lättare att slå sig ner och tänka eller ta en glass. Fontäner gör det lättare att trivas på en plats.

Den 15 maj fylldes fontänerna i Stockholm med vatten, den 15 september töms de. ■

Idag har sprututbytet vid S:t Görans sjukhus stängt. Som mest hade man 160 besökare per dag.

MARIA HAGSTROM

Vård. Stockholms första sprututbyte stängt. Nu får brukarna åka till Södermalm.

IMERÄN tio år har personer som injicerar narkotika kunnat få rena verktyg vid sprututbytet vid S:t Görans sjukhus. Nu har Stockholms första sprututbyte stängt, efter beslut av den rödgröna majoriteten i regionen. Martin Kåberg påpekar att det i första hand är en verksamhetsfråga, ”men vi jobbar i en politisk organisation så beslutsgången har gått via politiken”.

Orsaken är minskat antal besök och att bygglovet för lokalerna löper ut vid årsskiftet. Sprututbytet som öppnade 2019 på Södermalm finns fortsatt kvar.

– Vi hade inte tillräckligt stort patientunderlag för att kunna

bedriva verksamheten i den omfattningen som vi gjorde. Det har sen 2019-2020 varit ett minskat antal besök, säger Martin Kåberg, medicinskt ansvarig för Stockholms sprututbyten.

Martin Kåberg

När sprututbytet vid S:t Görans hade som mest besök var de uppemot 160 per dag och 26 000 besök per år. Det blev för mycket för verksamheten och ett beslut togs att öppna ett sprututbyte även vid Maria sjukhus på Södermalm. Men sedan minskade besöken vid S:t Görans mer än väntat.

– Folk har i större utsträckning kommit till Södermalm. Varför har jag inte ett tydligt svar på. Det kan vara så att många rör

sig på Södermalm och känner sig mer hemma där.

Men enligt Martin Kåberg handlar det minskade antal besöken om mer än så.

– Det har hänt massa spännande saker under årens lopp. Det ena är att det har öppnats andra sprututbyten i grannregioner, vilket betyder att färre behöver resa till Stockholm för att få tag på nålar och sprutor. Det andra är att vi i samband med covid började dela ut mer nålar och sprutor per tillfälle, så att man inte behövde komma lika ofta. Det är positivt och vi nådde då upp till WHO:s mål om hur många sprutor och nålar per person som bör delas ut för

att det ska vara god prevention. En annan positiv aspekt är att det blivit lättare att komma in på LARO-behandling.

Han berättar att det var väldigt få besök på Kungsholmen på slutet, ibland bara sju per dag.

– Det gick inte att motivera att ha en sån stor verksamhet kvar där och dessutom var det ett tillfälligt bygglov. Samtidigt har vi en lokal på Södermalm som är välbesökt och omtyckt.

På Södermalm har nu personalstyrkan ökat lite efter att några från Kungsholmspersonalen flyttat över. Det kommer också vara öppet till klockan 18 en dag i veckan, i stället för klockan 16.

– Just nu funkar den lokalen, men vi skulle säkert behöva några extra rum, säger Martin Kåberg.

Enligt Sandra Ivanovic Rubin (MP), ordförande för Hälso- och sjukvårdsnämndens psykiatriutskott, kommer verksamheten flytta till nya och bättre anpassade lokaler.

– Vi har också ökat tillgängligheten genom att permanenta den så kallade sprututbytesbussen, en minibuss som fungerar som en mobil vårdmottagning. Den är ute i länet minst 30 timmar i veckan. I höst får den en ny minibuss som är bättre anpassad för att ge vård.

Sedan tidigare finns även ett mindre sprututbyte på Huddinge sjukhus vid hiv-mottagningen.

”Vi ser över möjligheten att utöka sprututbytet till beroendevårdens öppenvårdsmottagningar.”

– Dessutom ser vi över möjligheten att utöka sprututbytet till beroendevårdens öppenvårdsmottagningar, men inget beslut är fattat än.

SPRUTUTBYTET VID S:t Göran var Stockholms första. Att det stängde var emotionellt både för personal och brukare.

– Det var en fast punkt som skulle ruckas på. Det är klart att det kan bli emotionellt på olika sätt, säger Martin Kåberg.

– Det kändes att låsa dörren sista dagen. Det var också några tidigare patienter som kom då, som vi inte hade sett på flera år. De ville bara säga tack för allt.

Hur bedömer du att det här påverkar brukarna?

– Vi har en verksamhet som kan möta upp målgruppens behov. På individnivå kan det alltid vara nån som bara vill gå till Kungsholmen. Jag tror inte

att det blir avgörande i slutändan och att man inte besöker sprututbytet överhuvudtaget, men det finns alltid en risk att vi tappar en eller annan individ. Vi kommer att utvärdera och göra en analys om nåt halvår, men jag känner mig trygg i att det här fortsatt kommer att bli bra. ■

SPRUTUTBYTE

■ **Sprututbytet riktar sig till personer över 18 år som injicerar substanser.**

■ **Här delas rena injektionsverktyg och tillbehör ut, samt naloxon.**

■ **Patienter provtas för blodsmittor, kan bli vaccinerade mot hepatit A och B och få behandling av hepatit C.**

■ **Det finns även möjlighet att få hjälp med infektioner, kontakt med socialtjänst, beroendevård och andra vårdgivare.**

"Det är olyckligt att de stänger ner"

Jennie Gejel, ordförande för Brukarföreningen Stockholm, tycker att det var dålig tajming att stänga sprututbytet vid S:t Göran.

– Vi har en stundande heroinkris. Det är brist på heroin vilket gör att det kommer in väldigt farliga syntetiska preparat på marknaden. Då är det olyckligt att lägga ner en av de platser där personer kan komma i kontakt med vården.

Hon hoppas att brukare åker till Södermalm, men räknar inte med att alla gör det. Vissa har haft S:t Göran som sitt ställe och personer rör sig i olika områden.

Jennie Gejel, ordförande för Brukarföreningen Stockholm.

– Det kan tyckas inte var en jättestor skillnad att åka den extra biten, men vissa är obekväma med vissa områden, att åka kollektivt eller har inte råd med det. Risken är att fler dröjer längre mellan gångerna de hämtar verktyg.

Hon säger samtidigt att orsaker kan ha gjort det rimligt att stänga,

men är kritisk till att Brukarföreningen inte fått tillräcklig information.

– Vad jag vet har inte vi fått nån information specifikt riktad till oss. Det hade varit bra att kontakta oss i god tid, vi hade kunnat samla in brukarperspektiv. Det här är också nåt som stressat medlemmar. Om vi hade vetat mer hade viss stress kunnat undvikas, i stället för att vi inte hade koll på läget när den första medlemmen kontaktade oss om det. Men jag kan ha viss förståelse – det är inte en resursstark instans. Det har inte skett av illvilja.

STOCKPHOTO

Personer med beroende får sällan tandvård

Personer med skadligt bruk eller beroende får mer sällan tandvård än övriga befolkningen. Det har Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten sett i sin uppföljning av den nationella ANDTS-strategin, strategin för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel.

Många besöker endast tandvården akut och nästan en tredjedel fick dra ut en tand under perioden 2020-2022. 42 procent hade genomgått en basundersökning, som brukar göras vid regelbundna kontroller, jämfört med befolkningens 65 procent.

– Dessa personer har sämre munhälsa än andra, det vill säga att de har fler skadade och saknade tänder. De skulle alltså behöva

tätare besök i tandvården och mer förebyggande tandvård än andra, men tvärtom får de mer sällan sina tänder undersökta. Dålig munhälsa påverkar både hälsan och välbefinnandet, och kan även innebära ett socialt problem, säger Peter Lundholm, sakkunnig tandläkare på Socialstyrelsen.

Alkoholhaltiga drycker innehåller socker och sura substanser och narkotika kan skapa ett sockersug när drogen avtar. Personer med beroende är inte alltid noga med kost och att borsta tänderna. Dessutom kan nedsatt smärtkänslighet på grund av droger göra att problem i munnen upptäcks senare. Det kan påverka livskvaliteten och övrig hälsa.

Fler äldre hemlösa på sommaren

Stockholms stads äldrelots arbetar med att länka äldre personer, som lever i hemlöshet eller som riskerar att bli hemlösa, till socialtjänst och äldreomsorg. Under årets första fyra månader har äldrelotsen haft kontakt

med färre personer jämfört med samma period i fjol. Medelåldern var 72 år. Men under tidig sommar brukar de bli fler. Det handlar ofta om personer som varit utomlands under vinterhalvåret och nu kommer tillbaka till Stockholm.

40

kooperativa hyresrätter finns i Stockholms Stadsmission nybyggda hus i Farsta strand. De riktar sig till människor som har svårt att få ett långsiktigt boende. Nu har de första hyresgästerna flyttat in.

71

centiliter ren alkohol per månad dricker alkoholkonsumenter som använder tobak eller nikotin. De som inte röker eller snusar dricker 40 centiliter, enligt CAN.

ORD FRÅN GATAN

”Tak över huvudet-garantin/har lagt kvällens sista kort/och förlorat stort.”

Från dikten ”Du visade mig från min sämsta sida” ur Tobias Lindquists diktsamling *Tankar och betraktelser från gatan*. Dikterna var tidigare publicerade i Situation Sthlm. Han dog 2006, 37 år gammal.

HALLÅ

Lägesrapport från en säljare

JOHAN NYHOLM

Line Finnilä tycker folk har glömt bort våren i år.

Line Finnilä älskar sommaren

Naturens färger och den blå himlen över stan gör att Line Finnilä älskar sommaren. Och om det blir bad, så blir det i Gröndal.

Vad tycker du om sommaren?

– Jag tänker som tyskarna, alla gröna färger från träden. Tänk från norr till södra Sverige har vi alltifrån granar till boklundar. Och alla dessa

gröna färger... och så älskar jag rosor. Jag brukar rita träd, det gör jag året runt men också på sommaren. Och rosor ritar jag också.

– Det var nån som sa till mig att färgen lila finns inte i naturen Men vilket bullshit Det är ju grundfärgerna rött och blått blandat, klart det finns i naturen. Violer, stenar.

Vart brukar du bada?

– Eftersom jag inte är Stockholmare i

grunden så åker vi bort till Gröndal och badar. Jag vet inte riktigt vad det heter, men man får ta bussen till Gröndal och sen gå en bit. Där finns en brygga man kan dyka från. Det är långt där.

Förändras staden på sommaren?

– Jag tycker kriget har slukat folks uppmärksamhet det här året, de har liksom glömt bort våren. Det är synd. Nu är den slut. Men jag älskar sommaren.

ULF STOLT

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

”Du hade skrivit två av dikterna i tidningen, sa du, och då blev jag nyfiken. Nu har jag läst dem, och blivit rörd. Och berörd.”

”Folk som kämpar kommer alltid lyckas. Ibland behövs bara en liten hjälpande hand.”

”Blir aldrig besviken på tidningen. Ha det bra tills vi ses igen.”

”Jag ser dig på Slussen varje dag när jag går till jobbet och du står ofta där när jag åker hem.”

”Det här är en annan Janne som fick en jädra bra pratstund med dig.”

Alla svar förmedlas till respektive säljare.

Säljaren Emelie tackar för köpen den här månaden och ser fram emot nästa månads försäljning.

Företagsprenumeration

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på den här sidan? Kontakta oss:

HERMAN SUNDGREN
Tel: 08-545 953 94
Mejl: herman@situationsthlm.se

3d0 arkitekter ab

AB BERGSGATAN
 Handledning, Psykoterapi & Utbildning

THOMAS BODSTRÖM
 ADJUNKT

M Ekholms
konsultjänst AB

playground

Parkman
Det personliga parkeringsbolaget

STAGEFRIGHT
STAGEHANDS & MEDICS

T&P^m

WALLENSTAM

m3 BYGG

precio
fishbone

PASSION for HOMES

Stockholms Bulkhamn

TL BYGG

OW WALLFAST

Mekonomen

preem

SAHRA

Stockholmshem

WENANDERS

WENANDERS

MEMFIS

Development

SAMTRANS

SVALNER

Trona
Patentrådgivning AB

YTTEC
SLIPAR LAGAR BETONGGOLV

Miljöhuset
I STOCKHOLM AB

PROLEGIA
Trygghet vid säkerhetsprovning och rekrytering

Sandart&Partners

Svenska kyrkan
ENSKEDE-ÅRSTA FÖRSAMLING

Trophi

ZANERIX

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

Propeller Trim
SERVICE & FÖRSÄLNING

SBAB!

Svenska kyrkan
GUSTAVSBERG-INGARÖ

TURLOCKS
MÅLERI

Q-GRUPPEN

Q-GRUPPEN

SECURITAS

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

TYRÉNS

MÄNNISKORÄTTIS-
ADVOKATERNA

RAMBOLL

seko
SERVICE- OCH
KOMMUNIKATIONSFAKETT

Svenska kyrkan
VANTÖRS FÖRSAMLING

Tysk-Svenska Handelskammaren
Deutsch-Schwedische Handelskammer

netlight

SKB
Stockholms Kooperativa
BOSTADSFÖRENING

SHIS Bostäder

SVENSKT NÄRINGSLIV
Cooperation of Swedish Enterprises

Vasakronan

norrenergi

SKÅVSJÖHOLM
konferens & möten

SIGNALISTEN

REGGEBOM & BILAR

VERGENTA

NACKA STRAND DENTAL

Sorundahallarna

Sjukhusläkarna
FÖR UNDERSTÖDSFONDEN SAMT
WENNERSTRÖMS DONATIONSFOND

Swedfund

vesterlins

NYFORS™

RAMIRENT

SKANDINAVISKA
Gasprodukter

Swegon

VISION

nytida

RETURPACK

Skarpnäs
gården
H-huset

Sympa

VårOmtanke

OSCARS
TEATERN

RIVAL

SK
SJÖKVIST & KONRADSSON
RÖRINSTALLATIONER AB

SYSTEM
BOLAGET

VÄDURENTIO AB
SEHUC AB

PALMÉR
REDOVISNING AB

RÅDEK

SPARTOI AB

söder
Ländläkarna

V

perido

ParaCom AB

Spoon

Teknik
Isolering

värmex

PRESSBILD

LOVE OLZON, MUSIKER:

"Jag har spelat in tunnelbaneljud från Slussen"

Efter radiotystnad i åtta år rullade Love Olzon lite diskret ut låten "Mina minnen äger mig" i början av juni. I höst kommer skivan med samma namn.

MUSIK Låten "Mina minnen äger mig" är en akustisk berättelse på tre ackord om minnen som tar sig in och blir tyngder som drar ner, om eld som flamar upp och gammalt blod på marken. Texten sjungs till trummor – både en gammal Rythm King

trummaskin och en trumslagare – ståbas, en pedal-steel som smyger in, ett Wurlitzerpiano och en slidegitarr. Och ljud av en kråka, ett fyrverkeri samt från ett tunnelbanetåg som passerar Slussen ligger gömt långt baki mixen.

– Man måste verkligen vara uppmärksam om man ska uppfatta det, men det är lite små ljud som man kan höra... som dyker in liksom.

Vi talar om att spela in allting

själv, spela alla instrument, och hur man går tillväga när man gör det.

Love Olzon har spelat in låtskisserna på piano eller gitarr i programmet Logic och sedan skickat ljudfilerna till sin bror Simon som lagt på trummor, sedan har han byggt vidare låtarna därifrån.

– Vi har någonting som är ganska fint, jag och min bror, vi har någonting som vi kallar för - eller som han har myntat uttrycket för -

nämligen livmoder-timing. Både vad gäller sväng och misstag.

UNDER DE ÅTTA år som gått sedan senaste skivan *Där floden flyter fram* från 2016 har Love Olzon gjort annat än enbart ägnat sig åt musik. Jobbat på Moderna Museet som ljud- och ljus-tekniker, men efter att ha blivit utlasad jobbar han sedan några år på Historiska museet.

Det var för ungefär tio år sedan som han började tröttna på osäkerheten i tillvaron, på slitet, på rädslan att projekt skulle ställa sin i sista stund och påverka kommande halvårets försörjning.

– Jag har, som säkert de flesta andra i min situation, alltid tänkt att man värnar om sin frihet och ingen bestämmer över mig, jag kan inte vara anställd nånstans, och så märker man att jag har liksom bara frihet över en soptipp, typ.

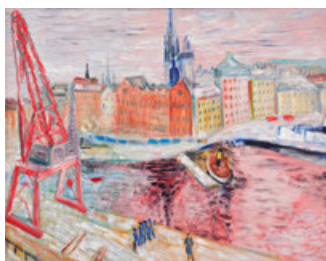
Den lite mer stabila tillvaron skapade också efter en tid lust att verkligen börja göra musik igen, se om han fortfarande kunde. I oktober eller november, datum är inte satt ännu, kommer skivan *Mina minnen äger mig*. Ytterligare låtar från den kommer att släppas fram till dess.

– Jag har ju gjort musik hela tiden, men mer sånt som fastnat i min diktafon eller blivit kvar i min dator. Nu är det ett riktigt albumprojekt.

Förutom Love Olzon som spelar en hel del olika instrument på skivan medverkar Simon Ryman trummor, Peter Forss kontrabas, Johan Lindström pedalsteel och Dan Berglund kontrabas.

ULF STOLT

Med utställningen **”Sött och salt: Stockholm i konsten”** på Åmells galleri visas konst med Stockholm i centrum. Utställningen innehåller konst som sträcker sig över tre sekler. Med skilda material skildrar konstnärerna stadslivet och stadsbilden. Bland de medverkande konstnärerna finns Anna Palm de Rosa, Gösta Adrian-Nilsson, Sigrid Hjertén, Isaac Grünewald, och Einar Jolin. Visas 15 juni-5 juli och 5-17 augusti.

Boken, som är ett läromedel för högstadiet, kommer ut 9 juli.

MARIPHA THINSEN

Om rasism för högstadieelever

BOK Om rasism. Och vägen framåt är boken som ska ge högstadieelever kunskap om vad rasism är, dess historia och hur vi kan få ett mer inkluderande samhälle i framtiden. Den är skriven av statsvetaren och kommunikatören Seher Yilmaz som i dag jobbar med jämlikhet och inkludering på Samhall.

– Jag hoppas att boken kan leda till fler samtal om rasism och framför allt hur vi kan hjälpas åt att motverka den. När det kommer till lärarna är min förhoppning att boken ska kunna vara en hjälp i att lyfta dessa viktiga frågor i undervisningen och ge dem

mer fördjupning än det finns plats för i läromedel i exempelvis historia eller samhällskunskap, säger Seher Yilmaz som tidigare har skrivit boken *Vad jag pratar om när jag pratar om rasism*.

De tio kapitlen, som handlar om allt från normer och lagar till rasism mot samer, inleds med en fiktiv berättelse som kan få eleverna att känna igen situationer och leva sig in i andra människors upplevelser och känslor, och i slutet av kapitlen finns uppgifter som ger möjligheter att reflektera över innehållet tillsammans med andra.

MARIA HAGSTRÖM

JOSEF CALVENTE

Forskarna själva om sin forskning

TV I "Forskarna" ska programledare Lotta Lundgren låta forskarna få tala till punkt och presentera sin forskning. I tio avsnitt, med blicken på så skilda forskningsområden som bland annat mens, alger, minne, batterier, smärta och tarmflora, presenteras senaste rön och vad forskningen kan leda till.

– Det mesta i samhället bygger på vetenskaplig grund, från höjden på diskbanken till rättssystemets utformning. Programmet är ett kikkhål in i framtiden, den som tittar kommer bli glatt överraskad, säger programledare Lotta Lundgren.

Börjar visas 26 augusti på Kunskapskanalen.

ULF STOLT

5 FILMER

i årets Sommarbio i Rålbambhovsparken på temat soundtrack: *Mamma Mia*, *Barbie*, *Golden Eye*, *Gladiator* och *Prinsessan Mononoke*. Som vanligt 90 kvm bioduk.

MED HATTEN I NACKEN PÅ DEBASER

FESTIVAL Under tre dagar 16-18 augusti är det country och rootsfestival på Debaser Strand och Bar Brooklyn.

Med en lineup med de mest aktuella och intressanta artisterna inom americana, rock, folkmusik och country,

från de mest traditionella till de mer samtida i respektive genre.

Bland andra Foy Vance från nordirland, amerikanska Bonnie Bishop, Joshua James, Ryan Culwell och Bobby Lee.

De svenska artisterna Ellen Sundberg och H.

Self – Henrik Hammarbäck – spelar också på festivalen. Ellen Sundberg gav för några år sedan ut skivan *Ett bloss för Bodil Malmsten* med Bodil Malmstens dikter som hon tonsatt. H. Self har

skrivit låtar med, och samarbetat med, bland andra Daniel Hollow och David Ritschard. H. Self släpper sitt första album på svenska i september.

Flera artister tillkommer under sommaren.

ULF STOLT

3

LED-skärmar med projektioner av amerikanska konstnären Jenny Holzers textdrivna verk visas på Stureplan, Slussen och Hötorget. "Truism", "Survival" och "Arno" heter de respektive verken. De kan ses fram till 31 augusti.

Den egyptiska glasögonormen (Naja haje) på bilden har ingenting att göra med kobran som siktades på Kalmgatan.

Juli/augusti 1938. Droskbilsstrejk, radiumbad och en konstgjord arm.

EN GLASÖGONORM SIKTAS vid Kalmgatan. Enligt professor Rendahl på Riksmuseet låter det enligt beskrivningen som en egyptisk glasögonorm, som troligen kommit per båt med en korklast från Afrika.

Dramatens spelplan får kritik av sakkunniga och en reservrepertoar efterfrågas: "Minutiös regi har gjort föreställningarna livlösa". Och beslutet att inviga den ombygda scenen med

"Brott och straff" ifrågasätts.

Stockholms droskbilschaufförer strejkar, de vill öka sin fasta månadslön med 40 kronor till 300 kronor per månad, plus drinks.

Internationella kvinno-kongressen med 150 deltagare öppnar på Grand Hotel.

En femtiofyrårig Stockholms-skräddare nekar till att ha misshandlat ett par som salt pilsner i närheten av hans lokal. Han

påstår sig varken ha misshandlat dem med hammare, eller som det också påstås av vittnen, med sin konstgjorda arm.

UNDER TULLGARNSLÄGRET räknar lägre intendent, kaptan Fleetwood, att de 6 400 scouterna kommer att dricka 35 000 liter mjölk och sova på 40 ton halm.

20 personer söker jobbet som chef för Elverket i Solna.

Tyska turistbyrån på Birger

Jarlsgatan säljer tre veckors Pauschalkur med radiumbad i Erzebirge för 110 kronor. Radiumbad lär vara bra mot bland annat klimatiska besvär, störningar i sekretionsorganen och nervåkommor.

På grund av grafikernas konflikt blir almanackan för nästa år försenad. Telefonkatalogen kommer dock hinna bli tryckt i tid.

Före detta konditor Jentoft Wiçk avlider, efterlämnar fru och två barn.

Kungliga bibliotekets låne-expedition och läsesal stängd på grund av reparationsarbeten.

En medvetlös kvinna med ett krossår vid tinningen hittas vid Gotthem och förs till sjukhus.

Tennisspelaren KG Sievert blir av med plånboken i Djursholms tennishall. Den innehöll 200 kronor.

En plåtslagare som tillfälligt kopplat bort säkerhetslinan, faller från taket på Gyllenborgsgatan 1 och avlider.

Tvisti i Rådhusrätten om betalning för att en släktforskare ska få ut Greta Garbo stamtavla.

Nationalsocialisterna har möte i Vasaparken. SO Lindholm talar.

En väska innehållande liket av ett nyfött barn hittas flytande under Västerbron.

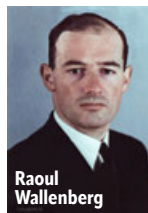
Enligt professor Harald Norinder vid institutet för högspänningsforskning i Uppsala har man i år sett ett ovanligt stort antal klotblixtar.

ULF STOLT

1924 Första fotbollsallsvenskan startar. Premiäromgången spelas 3 augusti och tre veckor senare får AIK:s John Persson den första utvisningen vid en bortamatch mot IFK Göteborg.

1912 Diplomat Raoul Wallenberg föds på Kappsta på Lidingö. Under sin tid i Budapest i slutet av andra världskriget räddade han upp mot hundra tusen judar från koncentrationslägren.

1986 Beppe Wolgers avlider. Han skrev 1961 texten till låten "Sakta vi gå genom stan" med Monica Zetterlund, som spelades in i Metronomestudion på Karlbergsvägen.

Raoul Wallenberg

Ur arkivet: # 307, juli/aug 2023

För Jimmy Borgh och Daniel Ungman är vänskapen i hemlösheten livsviktig, det där att ha någon att kunna lita på. **Fjäderholmarna** är skärgården närmast stan – fyra öar, en av dem konstgjord. **Martin Wennberg** är lagkapten i **Svenska Hackerlandslaget** och jagar virus för cybersäkerhets skull, fotograf **Yanan Li** har dokumenterat symfoniorkestern och Konserthuset under flera år och ställer nu ut sina bilder. Pride firar 25 år. **Jungfrukällan** ny festival i Slaktkyrkan, **Annika Nordenskiöld** ställer ut AI-skapad konst. Söktrycket till Beroendeakuten har ökat enormt och **Cari Biström** spelade fotboll med **The Clash** i Eriksdalshallen 1980.

DETTA OM DETTA

Värt att veta om
vad som helst

Industrisemestern

Lagstadgat ledigt

Ordet semester är lånat från latin och har sedan 1700-talet används i svenskan i betydelsen "ledigt från jobbet". Den latinska grundbetydelsen av ordet är "sexmånadersperiod".

Den första semesterlagen infördes 1938, då det lagstadgades om två veckors betald semester. Grunden till beslutet var att Sverige vid tiden var en industrination och arbetarna av hälsoskäl behövde en sammanhängande, fullständig ledighet för att orka med arbetet. Det gjorde att Sverige mer eller mindre stängde ner i juli då de flesta valde att ta ut sin ledighet och industrierna stod stilla.

Den första riksdagsmotionen om semester lades 1917, två år senare infördes åtta timmars arbetsdag vilket ökade debatten om semester. 1951 förlängdes semestern till tre veckor och 1963 med ytterligare en vecka. Nuvarande semesterlag ger rätt till fem veckors semester per år.

I början fanns en oro att människor skulle spendera sin semester på ett "ohälsosamt vis" - festa, supa och slåss. Därför tog Sveriges Turistförening 1939 fram guiden "Tolv dagars semester" med nyttiga semestertips.

PÅ HÖRNET

En Stockholmare
mitt i steget

MONICA KYRK JÄGMO
I HÖRNET AV SKEPPSBRON/
SLUSSPLAN.

”Han är
fortfarande
en slyngel.”

Vad heter hunden?

– Han heter Nero. Jag har haft den sen han var fyra månader, han är fjorton månader nu, så en slyngel fortfarande.

– Jag har haft två Riesensch-nautzer innan. Men min man vill inte ha en skaggig och raggig hund, de drar in grus. Men jag gilla bruksraserna, så då fick det bli den här. Den hårar bara lite.

På väg upp på Söder?

– Ja, jag ska till min kusin som bor vid Skanstull, hon ska passa hunden nu när jag ska till jobbet.

TEXT **ULF STOLT**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

I väskan hade Monica Kyrk Jägmo lunch till hunden plus lite grejer till sin kusin. Hon brukar ofta gå hundpromenaden den här vägen till jobbet, från Vasastan där hon bor.

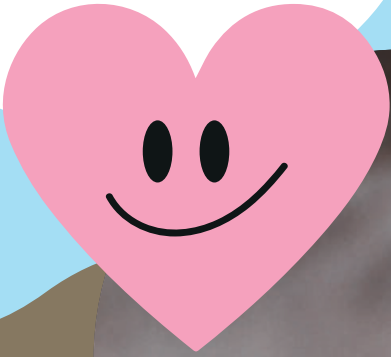
Det enklaste du kan göra för klimatet är att bara åka med.

Bra Miljöval

Alla dina bussresor med oss körs på förnybara drivmedel.

DET SKA INTE VARA
BROTTLIGT ATT
ÄLSKA VEM EN VILL
- SKRIV UNDER IDAG

VI KAN
INTE
VÄNTA

– HBTQI-PERSONERS
RÄTTIGHETER MÅSTE RESPEKTERAS NU!

SKRIV UNDER PÅ AMNESTY-SE/PRIDE2024